

годженості між собою і системою, в якій використовуються; урахування конкретних умов їх використання (кафедри, предмети, спеціальності); наявність або розробка апарату моніторингу; урахування досвіду факультетів, кафедр, університету в цілому і інших вузів; брак абсолютизації; розробка категорій навчальних цілей у когнитивній галузі.

Моніторинг має включати низку блоків: структурних, організаційних, основних регулюючих і нормативних масивів, блоків планування, управління, регулювання, фінансового забезпечення; блоків нових технологій навчання, методів оцінки знань студентів, аналізу стану та розвитку якості підготовки; блоків синтезу освіти, блоків технічного і матеріального забезпечення, блоків духовного становлення студентів та їх активної позиції, формування громадянської свідомості, патріотизму і мотивації активної віддачі знань у майбутній діяльності.

Ми пропонуємо в систему моніторингу ввести ще один дуже важливий блок — блок зворотного зв'язку, де самі студенти стануть активними учасниками і системи підвищення, і системи оцінки якості своєї підготовки, в тому числі й у сфері економіко-математичних наук. На основі сукупності експертних методів (де експертами будуть самі студенти), які вже розроблено на факультеті, якісно повному можна оцінити знання студентів, де оцінка з предмета стає прозорою, а студент є співучасником процесу цього оцінювання. З іншого боку, оцінюється викладання предмета, зв'язок з іншими предметами в системі підготовки бакалаврів та ін.

Розроблення системи моніторингу якості підготовки бакалаврів дає змогу спеціалісту, починаючи з вузівського періоду, вирішувати наукові, організаційні і практичні проблеми, що зробить його активним учасником життя країни і розвитку її соціально-економічних проблем.

О. Д. ШАРАПОВ, канд. техн. наук, професор кафедри інформатики,
А. Я. МАХОТКІНА, викладач кафедри інформатики КНЕУ

ІННОВАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність досліджень полягає в необхідності осмислення інновацій як перспективного напрямку підвищення якості підготовки фахівців у предметній галузі — економіці, її інформаційного середовища та назрілих змін у технології її викладання.

Перш за все інновації стосуються економіки як предметної галузі об'єкта вивчення. Інноваційні зміни обумовлені сутністю складних суспільних процесів з її сучасними рисами глобалізації, регіоналізації та інформатизації. Сучасна економічна дійсність стала багатовимірною, і швидкість її зміни випереджає темпи її вивчення. Існуючий методологічний арсенал не дозволяє проникнути у сутність складних соціально-економічних відносин. Традиційна економічна теорія обмежена статистичними і стабілізованими ззовні економічними системами, що призводить до зниження довіри до наукового знання. Тому виникає проблема суто педагогічна: формування економічної свідомості переходу від аксіоматичного підходу спрощення дослідження до нееволюційності, стохастичного шляху і його дисипативності.

Сучасне бачення соціально-економічного процесу полягає в побудові та дослідженні самоорганізованих ансамблів, виникнення макроекономічних структур у результаті співпраці. Наявні методи дослідження відносно добре висвітлюють лише масові процеси в суспільності, але особистий вибір кожного члена суспільства або малої соціальної групи, мотиви і поведінка їх нерозрізнені і не пояснені. У сучасній економіці превалюють процеси самоорганізації у складних нерівноважних невпорядкованих структурах та їх складна причинна динаміка. На порядок денний вийшов синергетичний напрям, де вивчаються не регулюючі управлінські параметри поведінки об'єкта управління, а формування внутрішнього механізму його самоорганізації.

В обіг та вивчення мають бути впроваджені такі поняття, як періодичність циклів, хаос, флуктації, катастрофи, біфуркація, дисипативна структура, граничні цикли, біжуча хвиля та ін.

Стиль синергетичного економічного мислення підпорядкований поняттям про хаос і деструктивність, випадковість як другорядний фактор, нерівновісність і нестійкість, зворотність і передбаченість у часі, нежорсткість причинно-наслідкових зв'язків. Досліджувальним системам притаманні такі риси, як відкритість, дисипативність, кооперативність, динамічність, нелінійність.

Існуючий апарат їх дослідження також потребує вдосконалення: в напрямку поглиблення просторово-часової архітектури найскладніших соціально-економічних систем, процесів самоорганізації у складних системах їх нерівновісної невпорядкованості, з'ясування причин структурування в динаміці.

Ефективність інновацій підтверджується широкомасштабним педагогічним експериментом як у реальному, так і у віртуальному середовищі, де усталене уявлення про умови створення та

стійкості в моделях мають бути відтворені реальністю складної динаміки. Інформаційні технології, що забезпечують його реалізацію, потрібно базувати на сукупності засобів інтелектуального аналізу даних: відкриття, пророцьке моделювання, аналіз аномалій, мислення за прецедентами, дистилляція шаблонів, використання нейронних мереж та генетичних алгоритмів.

Я. В. ЯНУШ, д-р філол. наук, проф., академік МАН ВШ, завідувач кафедри української мови та літератури КНЕУ

ІННОВАЦІЇ В ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (на матеріалі економічної термінології)

Проблема інновацій у будь-якій, а отже, і в українській мові, в наш час є особливо актуальною, оскільки дослідження її дає можливість не тільки простежити за тими змінами, які відбуваються в мові під впливом змін у житті суспільства, а й виявити закономірності цих змін, що зумовлені внутрішніми законами розвитку мови, встановити співвідношення в ній національного та інтернаціонального, виділити ті мовні одиниці, які сприяють диференціації та інтеграції мов, насамперед споріднених. Виникнення інновацій особливо наочно простежується на лексичному рівні, оскільки словниковий склад є найбільш чутливим до змін, що відбуваються в житті народу — творця й носія мови.

Проблему інновацій в українській мові можна розглядати у двох аспектах: у плані розвитку лексичної системи мови і в плані розбудови її граматичної структури. Розглянемо перший з них.

90-ті роки ХХ ст. — це епоха соціальних потрясінь і зсувів. В Україні вона ознаменувалася проголошенням її незалежності та впровадженням ринкових відносин, що відіграло вирішальну роль у розвитку української літературної мови, зокрема її лексичної системи. Зазначений період характеризується інтенсивним освоєнням інновацій з різних сфер суспільного життя, які виникали в мові внаслідок розвитку науки, техніки, культури тощо.

Особливе місце серед нововведень цього періоду посідає термінологічна лексика.

Блок термінологічних інновацій в українській мові найбільш об'ємний і розгалужений. Найповніше в ньому подана економічна термінологія, яка, безсумнівно, є репрезентантом нашої епохи, її візитною картою.